256

LO QUE ES VIURE

732

BIBLIOTECA CENTRAL BARCELONA

Comedia en tres actes
en vers y prosa original de
Joaquim Pujol.

Personatges

Clara. — — — — — 22 any.
Julia — — — — — 23 ..
Gutiera — — — — — 18 ..
Modista — — — — — 47 ..
Tranet — — — — — 21 ..
Arturo — — — — — 22 ..
Cándido — — — — — 24
Un criat.

Comparsas.

Acte primer

Sala tancada ab portas als costats
y una al fondo per entrar y surtir.
Un armari à la dreta ab roba dins
tre y dos vestidors que hi haigi
varios objectes de modista, acompa-
nyats de varias cadiras. L'ac-
ció se comensa à las dèu del de-
matí.

Escena I

Clara, Julia y Quiteria estarán
asentadas ab un costat treballant

y al altre costat hi hauvas tres noyas més.

—

Clar.— Be que 'm dien del que hem sentit? Diu que 'm farà un regalo y me donará cuarto per un vestit

Julia— Mentres no sasi com un que jo conech, que anava á caball del Rocinante y per mes que anés á sobre, may anaba dret.

Qui— Jo no he sentit ni una paraula, perque no penso ab res de això.

Clar— Pues no está per alabarme; jo á Arturo mél estimo, com mes estimarse no's pot.. Jo ja li val-

Dria da algun recort, mes no puch,
que si la mama ho sabia, no po-
Dria anar al lloch. Pero ara que
hi estich pensant; aixis que sur-
ti y el veigi, m' hi declaro y li
dire; no puch mes ista lligada,
ó 'm trens de traballá ó fuixo y
me faig monja y me 'n vaig
al bababant.

Tulia — Ja! ja! ja! (gran rialla.)

Qui — Ja! ja! ja! (Tots rient.)

Modis — (sortint al sentir las grans riallas.)
Que hi ha aqui? què pasa? Y
vosaltres tambè rieu? Si torno á
sentir que feu broma tal, no vos
tindrè compasió; el bastó agafo
y garrotada per mes que cri-
den.

(Se'n va.)

Qui — No sè perque esten d'aquesta
manera, sense tenir promès for
mal. To no'n tinch ni en tindré
may; al ménos m'ho perso.

Tulia — Perque?

Qui — Lo viure aixis no m'agrada
Lo meu pare, sempre 'm diu:
no't fiés de cap home que por-
ti barret; l'barret serveix de ta-
padora ahont s'hi tancan las mal
dats del cervell, y com tè mes
ambits per corre, pensan molt
mes lluny del que sent.

Cla — Que diu ara Guiteria?...

Qui — Lo que sents. To cam surto
de traballa', me'n vaig cap á
casa deseguida. Ta 'n trovo de

jovens que in dinhent niaca,
salero, pitera, hermosura del cor
men, pero jo, ni ménos m'lls es-
colto; tiro avant lo meu camí y
no me entench de rahons

Jul— Zi de esplicacions ja in donas,
pero quant te trovis en el meu
temps y hagis llegit molt Don
Quijote de la Mancha, no ho di-
ràs de aquesta manera.

Pla— Que es una novela això que
dius?

Jul— Si; es una novela que ense-
nya molt als vells. Algun temps
s'escribia molt malament y và
surtir un tal Don Miguel que ho
và destruí tota aquesta nisaga
d'escriptors.

Qui — To no he llegit gran cosa d'això, pero jo he sentit à dir que un capellà va escriure un Drama que's titula La vida es sueño, y jo voldria transformar per saber que es necesita per viure

Cla — Es dí que tú sense saber gaire de llegir, vols contradir lo que ha escrit un poeta?

Qui. — To no vull contradí à ningú. Lo que vull saber, lo que es necesita per viure

Jul. — Mira: jo he trovat en certs capitols que ensenya de parlar à los homes.

Qui. — Totas enrahonen y may saben lo que vull Dir,

Clara — } Tul. — } Veyam, digas, (ab intenció.)

Qui. — Perquè hi venim al mon? Jo voldria que'm contestesin. No ho saben, veritat? Pues hi venim per dar gustos als altres. Jo desde petiteta, tot m'era ov lo que veya y de tot me veya; pero aixis que me hi llamat fent grant, he vist que tot es mua mentida y ho dich ara y diré sempre, ò sino perque ns 'm deyan lo que era el mon ans de surtirne. Zota jo estich ab deliri al pensar el perque hi soch al mon. Molts quant neixen, tenen la flò segons dihent. To quant vaig neixe igual no no puch dir d' aquest modo. N'hi ha molts

que naixent ab pomera y à mi me van
tornà ab un llensol.

Tul.} Ja, ja, ja!
Cla.} (esclatant ab rialla.)

Qui.— Que rieu! Ay! la mestresa!

Escena II

Dites y Mestresa, sortint.

Mes— Qué es aquest soroll, aquets crits
y aquest escándol?

Cla— Cà! Es que la Quiteria ha esplicat
un romanso.

Qui. — Es vritat.

Mes. — Vosaltres sempre esteu de broma
y no feu res de la feina.

Tul. — Es que estabam rihent per lo

que ha esplicat la Juiteria.

Mes.— Mirat tu la gata moixa! Sembla
una santa y es la que mou mes
broma.

Qui.— Jo sempre dich tal com pens y
no m'embolico ab res de ningú
y ademés que en sensa haber estat
al Africa, no vull que 'm dongan
cap mieo.

Mes.— Ba, ba, ba: no estich per senti'
mes las vostras rahons: anem de-
presa ab lo cusi, que s'ha de acabá'
el vestit y deseguida clavarli bo-
tons.

Tots.— Bueno, bueno. (...)

Mes.— (Arma de las comparsas.)
Mira, tú vesten deseguida, que
vinga el Juste que s'ha de arre-

glar el armari.

(se'n va.)

Escena III

Julia. Clara y Quiteria.

—

Jul. — Bé si; sempre ho hem de pa-
ga totas sense tenirhi cap culpa.
To....

Cla. — Bé; si tu no fas may res.

Escena IIII.

Dites y un Criat ab cartas à la ma

—

Criat. — Se pot entrar?

Totas. — Entri; no repari.

Criat. — Es que porto tres cartas.

Fatas.— (Ab molt de moviment.)

Perqui son?.....

Criat.— Callin que mirarem lo sabre.

Fatas.— Per mi! per mi!

Criat.— Clara Montagut!

(Llegint lo sobre.)

Clar.— Es meva.

Criat.— Julià Bernat.

Jul.— D'una servidora.

Criat.— Servidor seu. Quitèria Blanca.

Quit.— Jo, jo!

(Fatas al moment de pendre
las cartas, no pensam à donar
cap cuarto al Criat y tals
estan preocupadas ab lo que
tenen à la mà.)

Criat.— Ara ja tenen las cartas, y à
qui m'en paga?

Totas. — Ay, ay, ay!

Criat. — Qué tenen?

Clar — Tingui; aqui té ma peseta y cobri per totas tres.

Criat. — Está be, ahi esta la vuelta.

Totas. — Hus ne haviam descuidat.

Clar. — Ara que tenim las cartas Qui comensará primé?

Jul. — Mirat; llegimlas totas plegadas.

Qui. — Y aixis ja sabrem lo que Diuhen.

Jul. —{ Clara. —} Si, si.

Qui — Vaige dandhs, que comensi la Clara, tu al mitj y jo l'ultima.

(Totas tres com ja han

Vesclós las cartas se posan

de frente al públich llegint

una vatlla cada una; men

Fres la ma llegeix, l'altra
mira lo paper ab moviment
de llabis.

Pla. — "Amada Clara. t'escrich....
Jul. — "Julia; en aquest moment
Quit — "Sta Quiteria, jo li vist
Pla. — "Perque valdria envahonar ab tú.
Jul. — "Que hi pensat en un Santianem
Quit — "Y el que li vull dir pari atent.
Pla. — "A las datse ab punt t'esperare
Jul. — "que ne estich enamorat de vosté.
Quit. — "Vaig vèurela antes de ahi
Pla. — "Perque sapigas l'amor que 7 duch.
Jul. — "Sols al pensar hi in tolero
Quit. — "Y à mi in sap greu nan al radera.
Pla. — "Jo tinch preparats tots los dineí
Jul. — "Perque l'estimo ab tot cor
Quit. — "he hi pensat escriureli y s'enten

Cla. — « Per comprarte un vestit.
Jul. — « Valdria saber si porta amor
Quit. — « Ji dirli ab poeas paraulas.
Cla. — « Pero he de sabé el ten intent
Jul. — « De vegadas no lli fot lo qu'es or.
Quit. — « que l'estimo y'm vull casá
Cla. — « I com te vaig veure tan furiosa
Jul. — « I per dirli alguna cosa
Quit. — « To sò un traballadó'
Cla. — « I perque sapigas si so téu
Jul. — « Si es que puga respirarme de voste
Quit. — « I si puguesem enrahonar tots
Cla. — « Quant vulgas fugirem
Jul. — « Per casarnos lo mes que ve
Quit. — « Pero ántes valdria sabé'
Cla. — « Confio que ns trobarem
Jul. — « I si es que vosté hi vinga bé'
Quit. — « A qmin pare está vosté.

Cba. — " Abaixi a la porta del carré
Jul. — " Per mi ja sap en aquest papé
Quit. — " Per fermé coneixe al moment
Cla. — " Mes ja sap Clara meva
Jul. — " Julià, enterada esta vosté
Quit. — " Senyoreta Quiteria, lo meu ofici es.
Cla. — " Que l'escrit está firmat.
Jul. — " Ab la carta que l'hi envio
Quit. — " Fusté si es que li convé
Cla. — " Es l'Arturo Postells, abogado.
Jul. — " Es Cándido Sistells, Ingeniero
Quit. — " El seu servidor Juan Baixeras.

(Abent acabat de llegir se queden mirantse la una a l'altra, no sabent com comensar, fins que el últim s'en determina Clara.)

Cla. — Y bé qué me'n dien de la meva?

Està ben redactada.

Quit.— No hi entès ni ma paraula.

Tul.— La meva, te molta intenció.

Cla.— Lo que heu de ser lo primè es
enllestir aquesta feyna.

Quit.— Densà que he relent aquella car-
ta, no sè lo que'm pasa; pero
que pot ser aquest jove que'm
roneix à mi?

Tul.— Veus com lo que't deya jo sera'
vritat y tu me vas contradir?

Quit.— I qui hi habia de pensar San-
ta quiteria, sino que riga un
tarambana.

Cla.— Qui sab mare de Deu!

Escena V.

Els mateixos y Mestresa.

—

Mes.— Encare esteu d'aquesta manera?
Vosaltres no coneixen.....

(Tocan las horas.)

Mireuse; son las dotze
y el vestit que os he encomenat
encare lo tenim enradera. Ta tin-
dria d'estar acabat.

Tul.— Pero Mestresa, que no ha vingut
jove vosté? Temps enradera, tambè
debia ser lo mateix

Mes.— Vaije, no estich per mes rahons.
Aneuse a dinà y a la tarde veniu
al punt deseguida.

(A las companyas.)

Y vosaltres tambè marxeu.

Zotas.— (anantsen) Pasiolle; Ettiga bona.

(Zotas se'n van pel fondo.)

Escena VI

Mestres a sola.

—

Mes.— Mireu que aixo es un amohino
Habé d'está sempre al damunt
D'aquestas noyas gandulas
que may pensan se un reprent.
(Mentres din aquesto versos,
demostra enfado, mes des
pres se re pensa y diu.)
Pero bé; que hi farem? jo també
hi estat jove, y al sen temps
fillets, semblava un argent vin,
y ara encare se'm coneix

la gracia que jo hi tenia;
encare me recordo de un dia
que al embalat de la Mercé
vaneig ballar tots los balls,
y de això tot just ja dos anys,
ja veyen que casi no pot sé,
pues es vritat. Al pensarhi
el cor se m'alegra, y si'ara
lo dinà no 'm nèi aurera, tot
tot vos ho esplicaria.
Me'n vaig adintre, que al fusté
den estar per venir
y acabat no li podria dir
lo que ha de fe al armari.

(se'n va.)

Escena VII

Tranet.

—

(Entra tot turbat per lo
que l'hi ha pasat à l'
escala.)

Tranet.- Pero es somni lo que'm pasa à mi?
No pot sè; es vritat.
Aixi que à l'escala hi entrat;
m'ha semblat sentirhi sorall
y el sorall que jo sentia,
era el goig que entre mi tenia
de trobar la Guiteria
en el primer replà de l'escala...
Jo m'he quedat de moment
sens poguer dir ma paraula,
Han pasat totas ellas rient...
veyent lo meu atordiment
per no tenir valor per contestarlas.
Bueno: ja som aqui

no sé lo Deu habé d'arreglá.
Veyam; seurem mia estona
fins que vinga la mestresa
que deu ser ara á dina.

(agafa una cadira. Pausa.)

Jo só un travallador com veuit.
Me gruny la vida travallant
pero ara he pensat en casarme
y á veure si puch tirá avant.
Lo meu plan. Der que fineh rone-
xement he mirat lo mon d'una
manera que fins semblla que tot
va enredera per conta de ana endavant.
y qué es lo estar al mon? segons
dihent los sabis antichs que es
un somni tot lo que 'ns passa
y jo aquest somni comensaré de
una manera estravagant per fer

Sapigner lo que es necesita per
viure.

(Pausa. ara s'aixeca
y diu lo que pensa.)

Fins ara he vist molt be.
Menja, beure y trevallá
y en algun ball per distreure
la gran vida de salter.
Hi anat en sestàs majors
hi nat ab truenos; ab brenadas
à can Tunis, à Pedralves
à ca'n Trias; sant del gat
he seguit tots los teatros
cafés cantants y conserts
m' hi pasejat per la Rambla
pe'l Parque y demés paseigs.
Hi anat à balls de criadas.
he hi vist tot lo bo y millo

Tambe á las Caramellas
y per Corpus á la profesó.
Es di que pera cantá
tot lo que fá estám libre,
seria un no acabá
pro sempre dire que el viure
milló es del el salter.

Escena VIII

Dits y Mestresa

Mes.— Ola minyó? ja ets aquí?
Tna.— Si Mestresa qué es el que sa ha
de arreglar?
Mes.— Mirat; aquest armari.

(senyalantli.)

Tna.— Bueno.

Mes.— Miraj s'ha espallat això. Ja ho arreglarà tan aviat com puguis.

Tna.— Si ja veig el que li falta. Vagisen sense cuidado y tot s'arreglarà.

Mes.— Bueno; arreglan y en habent acabat ja dirás lo que val.

(Se'n va.)

Tna.— Sera servida, ja. ja.

(Pausa. Comensa à regirar lo calaix en busca de las eynas y al moment que va à posarse à trevallar tocan las dos.)

Escena IX

Dit y Guiteria.

Entra Juiteria y al veures
ab un jove ahont ella tenia
que anar à travallar se veu
toba turbada sense poguer dir
cap paraula fins que en Toanet
pega un cop de martell al ar-
mori y ella s'asusta dient.)

Quit.— ¡Ay!!

Tna.— (ab sorpresa.)
Ah! dispensi! Val algun ausili?

Quit.— No sengò; no ni hi espantat pas.

Tna.— Donchs. me voldria fer lo favor
de escoltarme?

Quit.— Si no es cap cosa dolenta....

Tna.— Potsè si, pat sè no; segons com
s'ho prengui vostè.

Quit.— Perque no si ni agrada....

Tna.— Ha recibit aquest mati vostè

una carta?

Quit.— Y vosté acas es l'autor?

Tna.— Si senyora.

Quit.— Pues si que la he rebuda y ai
fé que m'ha fet pensar molt.

Tna.— Y puch saber lo perqué?

quit.— No per res, sino al veurem ab
la carta a la ma sense saber de
ahont veinia y cam jo... no hi pen
sat may ab aquestas cosas, vol-
dria saber lo que's proposa ab
aquesta carta que m'escriu,

Tna.— Ja vendrá. De des que la meva
mare, me va portar al mon hi
mirat lo horisont que tot mi'
'm rodeijaba y....

Quit.— Be pero....

Tna.— No; no; esperis. Jo m'hi anat

sent gram y á tot lo que seya
sent petit la meva mare s'ho
contemplaba ab la boca oberta.
Pero jo seguint sempre sense es-
coltarme á ningú per seguir la
meva idea....

Quit.— De; fins aqui no ha dit res encara.

Tua.— cro li parlo clá per ara, pero
ja vendrá la refrega. Vaveig pues
pensar un dia. Per pogués viu-
re que s'ha de fer? To soch home;
me vaig di entre mi y no hi ha
res que que t'espanti. Danchs
tira avant lo ben plan. La
vida de salter fins ara m'ha
agradat, perque no tenia pron
en denriment, pero ara já 'm
causa de pasá tot lo dia y nit

Sat.sal. Jle mirat si trovo una
companyera y vaig pensar ab
vostè que 'm sembla que es bona
noya. To soch d'ofici fuste y
vostè Modista segons me sembla.
To podrè portar lo negoci trava
llant y vostè cuidarà de la casa
y si los dos nos avenim podrem
tirar avant lo nostre plan. De
modo que quant vostè vulgui
podrem avisar los parents y
casarse desseguida.

Quit.— Oh! no vagi tan depresa que
això no s'arregla ab un dia.
Encare no sapo res ni el men
pare ni ningú y com vostè
compendrà això es una cosa
que s'ha de mirar bastant.

Primé s' analisam los caracters perque jo encare poch jove y fins ara no habia pensat ab res d' amor y si el meu pare no volgués que fariam llavors?

Tua.— Be, si; no hi pensaba ara ab això; la cuestió es estimarnos y despres de abrasarnos lo Darem una petita esplicació.

Quit.— A'n à qui?

Tua.— Als nostres pares.

Quit.— Ay tè raho; ja no hi pensaba. Perque nos duent al mon los nostres pares? per donarnos alegrias. Com sem petitets tot ses mimos, que's nem fent grans y tot s' acaba y aixis la vida anem pasant fins que som bo-

mas joer traballà. Els dius que
t'vals casar y ja comensan. Si
ara que mes costat tant! Ves
allà! que no t'estimen ni ara ni
may. Pero si els pares reflexionesen
res tindrian que contestar,
Els com se varen casar ans avian
de dir valen venir al mon que
nosaltres vos farém de pares.... pe-
ro ea! ni menos hi pensan llavo
vas fora ab conveni vostre y ab
res tindrian que contestar.

Tna.— Vaige, no penoaba que saleses
~~tant~~. Ets del men paré hermo-
sa! cro'm digas res més que tot
lo que'm pugas dir ja'l entench.

Quit.— De tots modos aquesta idea, no
'm fá res que la tinga, pero

antes que tot vull saber lo si
del meu pare.

Tna. — Miris jo en haben acabat
d'arreglar aquest armari me
'n aniré al taller y aixis que
toquin las set l'esperaré abaix
al carré.

Quit. — Si; ben pensat; y tots dos nos
en anirem cap à casa

Tna. — Pero! Quiteria... no puch
pasà el temps 'm va.... confio
qu'ara que 'm conneixes, que
'm darás 'l si, per pugerm os
casà.

Quit. — Lo si dius! Per la ~~atletca~~ part
el tens, mentres no magarnis.

Tna. — To! y tu creus que mon honor
serveix per ser tal vilesa, ja-

may. Aquesta empresa te quera
prupensart. Lo meu a'nel es
que ìns estimem y in tal cor
hi mnió, pudem fnrmar 'ls
dos nn hió que no in creni.
Per mes que 'l facha sia ardent.
Això es l'vivre que nn canto
per l'as moments que perdem
si' eadà dìa ha delantem de
vìda nn'ns sonfalte.

(Tnan va per ha
brasarla.)

Quit. — Per Deu Tnanet que fas!

Tna. — Es que t' estimo.

Quit. — cro, no', que sento ruido.

Tna. — cro hi ja res; es nn moment.

(Al moment que Tnanet
l'abrasa, surten tots

las noyas, ab un moment
Dal. La Mestresa surt de
un cantó figurant que res
ha sist. La Quiteria se asus-
ta y diu.)

Quit.— —Ah!!.....

(En Toanet queda sorprés
per la crisi en situacio que
es trova y totas las que
entran, exclamant ab
molta lenrla y lleja.)

Totas.— —Ah! Ah! Ah!

(Telò rapit.)

Fi del Acte 1er.

Acte segon.

La escena representa un carré. A la dreta, del espectador hi ha una porta que figura per anar a dalt del pis. Al mateix **canpó** de la porta hi haurà un lletrero que diga: Modista. Piso 1º. Los demés detalls, a gust del director de escena.

Escena I

Candido - Gloria - Arturo - Tulia.

(Clara ab Arturo surten de
un costat fent braset. Tu-
lia y Candido pe'l altre
costat també fent braset.
Al veures los dos parejas
se desprenen del bras fent
com si no s'hagesen vist.)

Clar. — Ay! potsè nos han vist.

Art. — Ca; no ho crech.

(Aquestos versos (?) los din
bent molt baix.)

Tul. — Mirat qui hi ha allà.

Can. — Jens raho; nos veyan.

(Tots los homes se donan
la mà y las donas se
fan petons ab gran
satisfacció.)

Cla. — Ves quina casualitat

Jul. — El trovarem aqui tots cuatre.

Art. — Vi que ins ho haguessen dit.

Càn. — El trovarèntse aqui tots plegats.

Cla. — I bè y quant s' arregla aquest casament?

Dirijintse a Cándido

Cán. — Pensen no tardar gaire.

Jul. — I vosaltres, com estem?

(A Arturo.)

Art. — Ja tenim casi fet lo pacte.
Mira ara tocan las nou.

Cla. }
Jul. } Hora d' entrá.

Càn. — Esperense una mica mes.

Art. — I es clá no amen tan depresa.

Clar. — Es que si fem tart....

Jul. — Es que nos renya la Mestresa.

(En aquí fan la matei-

xa operació que han
fet ántes.)

Art. — Pero escolta, que es lo que volias
dir que també ho sap la Tulia?

Cla. — Saps lo que vull di, d'aquell dia
que tú y jo varem entrá á tra-
ballá y....

Tul. — Ja sé sobres la Quiteria.

Cla. — Ah! veritat.

Càn. — Qué va pasar?

Art. — No re; una comedia

Tul. — di; pero malt....

Càn. — Já!.....

Cla. — Un amiga nostra que traballa-
va ab nosaltras y sempre deya
que no tenia prometé. Un dia
sense pensá, entrem las dos
al traball y la vegem ab un

jove abrasada jentse petons.

Art. — I què mes?....

Tul. — En aquell moment van quedar
sorpresos. Lo que va pasar des-
prés no ho sé. Lo cert es que
la Mestresa els va fer entrar
adins y ella no ha vingut mes.
á travallar

Càn. — ¿No va ser sorpresa com allò
del mirall?

Art. — Si que amigo, has pensat mal.

Càn. — Mentres no sigui d'aquella
manera, no se lo que pervé de mal.

Clar. — Miris d'això se'n diuhen cosas
lletjas.

Tul. — I despres son despreciadas;
y això de ferse abrassadas....

Art. — Valdriam ferse festas donas!

Com.— A l'hora que vostès plegin
ja las vindrem à esperar.
Ara son dos quarts de deu
(Mirant lo rellotje.)
me'n vaig à la oficina.

Cla.— Ay amem, cuita desseguida.
(A Tulia.)
La Mestresa nos despatxará.

Tul.— Adios Cándido!
(En aquest despido may
han de estar parats y
han de ser molt precipitat.)

Cán.— Hasta la vista!!...

Cla.— Adios Arturo!...

Art.— Adios prenda!...

(Se entran à la casa.)

Escena II

Arturo y Cándido.

—

Càn.— —A fé que la tens entabanada per casarte y vens á pasar los ratos perduts.

Art.— —No sigas tanasi home; ja t' pots pensar que jo tenint tant mon, no m' envedaré ab aquesta noya per casarmhi.

Càn.— —Ja veurás jo com que veig que hi estás tan encegat.

Art.— —Si; hi estich enamorat, pero es perque ella m' estimi á mi.

Com.— —Ja tambeich aquest pensament que tens tu, no 'l puch tenir jo

de cap manera.

Art.— Perquè? Que es ser algun mal el festeixà?

Caín.— Això mateix. Que el festeixa nos fà anar enradera.

Art.— Sempre estàs ab lo mateix. Sempre enrahonant de adelantos y de atrasos.

Caín.— Home; no digas disbarats.

(En aquest moment trospasa un xicot la escena y arriva fins ahont son los dos jóves que'ls diu si valen comprá "Lo que es viure" per dos cuartos.)

Sents? Si vols pendre instruccions de la manera de viure.

Art.— Qui es que pot escriure lo modo

de viure jo.

Càn.— Cada hú escriu á sa manera, pero
á vegadas hi ha monants inspirats
que nu se pensa que son disbarats
y es cert lo que em escrit condem
nom.

Art.— Veyam dons, comprau. nu.

Càn.— Voy; donam nu.

(Li dona dos cuartos
y l'noy li dona el pape
y se ù va.)

Voy.— Zingui.

Art.— Llegeix; vés lo que diu.

Càn.— (Llegint.)

"Lo que es viure per dos cuartos"
"Lo veni al mon no corta res"
"Un desli d'amor nos hi ha portat."
"y d'això dinent lo gran progrés"

per fer à un home desgraciat.

Art — . Vés; vés; no vingas ab romanços
que això es un poapa-dinero.

(Pot amantsen.)

Cán. — Esperat home, que llegiré la
segona cuartilla.

Art. — Ja veuràs; dam una cerilla
que mentrestant encendre el cigarro.

(Cándido segres de ha
ber lleset la papa
li dona el misto y diu:)

Cán. — Jé; tu sempre vas depresa.

Art. — Ja veuràs porlem una mica
de allò... ja'm pots entendre.

Can. — Qué?...

(Pot amantsen, Cándido
và ab lo romanso à la
mà y fent moviment

ab los llabis com si en-
rahonessin tot anantsen
per la dreta.)

Escena III.

Trianet sol.

(Va ab una jactura
à las mans que es per
cabrar l'arreglo del
armari.)

Joak. — Patsè es aquí. Veyam
si menos me'n recordava
y això que vaig estar dalt
mentres ella hi travallaba.
Sino que el amo m'ha dat

per cobrar la temmunada
la factura que aqui porto
y com tinch de menester dinés
aqui vinch per a buscarme.
Pero ara me'n dono vergonya
d' haber de pujar adalt.
Me esperaré aqui una estona
y mentres tant pensaré
lo plan que millò resoldrem.
Pues si, senyors, jò en pensat
en casarme. cro vull ser soltè
pues quant passo per un carré
encare ni ha que èn senyalan.
cro per rè; sino que el sum, sum
corre per qui à garbellades
y hauria de ser bofetadas
y sinò à mi no èn conve.
Perque dinent que à la casa

De ma Modista y vá passa
un Lance que no sé què.
Y total es que la Guitersia
y jo varem ser tentats
per lo pacte del amor
pero ab lo cor á la ma;
perque nos valem cassa,
y que'n ham de fé els demés?
Es lo que passa à aquest mon.
Si cada hú es cuides d'ell
may hi haurìa desgavells
y tot aniria be y millò.
Pues jo ja ho tinch mirat
que per mes que fasi un home
per fer bé à l'Humanitat
serà sempre un desgraciat
pues la sociedad lo condena.
Fins ara hi pasat la vida

malt trangnila de soltèr
y el viure aixís no m'agrada.
Jaré l'última calaverada
y aveure si me surt bé.
D'aquí un rato 'm casaré
sino que vinch à buscar cuartos
perque 'ls tinch de menester.
Bá ba! no 'm hi penso mes,
pujo adalt y s'acabó.
Vaige Truanet, no t'espantis
no vas à buscà el que es ten?

(Se 'n va fins al pen
de la porta y al mo-
ment surt la Mestre
sa que topa ab ell.)

Escena IV.

Mes.— Qué vols? Encare tornas per aquí?
No 'n tens prou escarment?

Tna.— Es que vinch à buscar dinés

perque 'm caso amuy Mestresa!

Mes.— Qué dius bèneit Del cabás!

Tna.— Lo que sent y resolut.
Ja que la gent no ha volgut
ho faig tot diligent.

Mes.— Y tu has cregut que jamay
de tú la gent s' hagi ocupat?

Tna.— De mi, no; De la Gniteria si
y jo com que tinch vergonya
no vull que ningú puga dir
que de mi estiga queixós
y la taca que li han posat
jo me 'n cuidaré de treurela

Mes.— Com?...

Tna.— Ben senzél; cascantmhi.

Mes.— Y tu creus que aixis las tacas
se tenent, hi hauràs de posar
molta matcina.

Tna.— Vo Dona; hi ha altra cosa
mes fina y qne las tren
encare molt mes millò.

Mer.— A qnè es això tan bó?

Tna.— Miris; qnant vaiji pe'l carré
y un vestit ha estrenat
miris bè si 'l porta net
pro no 's miri el del costat.
Cnant vostè vagi al teatro
pera veure la funció
pori cuidado al qne dinent
despres de alsat lo telò.
Cuant 'l primer acte s' acabi
y en un palco estan remits,
espliqui tot lo que ha vist
pero no critiqui à ningù
dels que al rededor estiguin.
En fi si li hagués de esplica

ja may mes acabaria
pues está molt corrampuda,
la societat avuy dia.

Mes.— Vendrás, no trovo sustancia
ab tot lo que ara ha esplicat,
que't pensas que naltros viuríam
si no hi hagués això de la societat?

Toa.— No quita res l'enrahonar
ab lo travall que m'ha necesita.

Mes.— Ay fillet; avuy qui no serra
está perdut per menjar.

Tna.— Encare me faren creure
que l'adulació hos fa viure.

Mes.— Jo no diré res mes
que cada hu pensa el que li comve.

Tna.— Aixis si que anirem bé
si pensa aixis tota la vida.

Mes.— Bé veuràs Tuanet, tinch presa

y he de amarmen deseguida.

Tna.~ Pero jo li porto un paperet
per cobrar l'adob del armari.

Mes.~ Qué es això? algun diari?

Tna.~ No senyora: es el contet.

Mes.~ Veyam lo que puja això?

Tna.~ Cuatre duros.

Mes.~ Per clavá un clau, cuatre duros?

Tna.~ Si senyora; vint pesetas.

Mes.~ No sé si las porto á sobre.
Si.... si; ja las tinch
(Donántlashi.)

Tna.~ Está molt bé; miris si vol
veni al casament, d'aqui un hora
ens anirem à casá

Mes.~ Si puch ja vindré

Tna.~ Miris; estem aquet mateix carré.

Mes.~ Está molt bé.

Ina.— Estiga bona.

(Saludant degu da
ment à gust de los
actors. Mestresa se
'n va.)

Escena V.

Juanet sol.

—

(Espera que se'n vagi
la Mestresa y diu.)

Ina.— Ara ja tinch los dinés.
Tots los habia gastat.
Tot se ho endú lo mollat.
Ja me'n vaig cap à casa
que 'ls companys, luego vindran
y un ha de tení algo per beure.

Ara, ja! ja tinch dinés
me'n vaig dans content à casa
y quant vingan los companys
podem fer bastanta guassa!

(se'n va molt content.)

Escena VI

Artur y Pàndido

—

Art.— Vens? per tú haurem fet tard.

Càn.— Vo home; si encare es aviat.

(Fregant lo rellotje y
mirant l'hora.)

Art.— Quin hora es?

Can.— Las onze y mitja.

Art.— No m'ho pensaba pas.
Can no veig ningú à aquest carré.

(Nota) (Lo següent parlament

si se vol suprimir
queda à gust dels que
la representin perque
es perque li va pasá
al mateix autor.)

Can. — Sents quin ruido?

(La música se sent de
lluny y vá aumentant
per moments y variant
de todis.)

Art. — Si; es música.

Cán. — Veyam; anemho à veure.

Art. — Es un corretó tot ple de mobles.

Cán. — Potser es un anunciado de un
drapaire.

Art. — Cá; no es res d'això.
Hi ha un lletrero que diu;
Regalo de boda con la cuna.

Can.— Ja, ja, ja!

Art.— Je, je, je; veyam; no dicm res
y esperarem que sigui aqui.

(Ara entra en escena lo
carretó tirat per l'autor
que estam malt de broma
ab una bota de dos porrons
plena de vi, y d'en tant
en tant hi venent un
trago. Vé haurà un
que portarà una llista
que hi haura los autors
del regalo y la llegirà
quant hagin arrivat
al devant de la conduc-
Després segueix lo seu
camí fins que desapareix
de l'escena. Arturo y

y Cándido y los demés que
notan això primer se
pregunten l'un al al-
tre lo que'l lletrero
los indica.)

Cán. — Es ben lé estar de broma.

Art. — Si à fé; y que Deu se aguet que
se caseu?

Cán. — Calla que veurem à quin carre van.

Art. — Si s'aturem aquí mateix

Cán. — Al número 9.

Art. — Quin nom té aquest carré?

Can. — Calle de la Paloma.

(Llegintho.)

Escena VIII

Quiteria y los mateixos

(Esta recelosa sapiguent
lo que xiscalan al seu
xicot surt per la dreta.)

Quit.— Jo no goso anar tota sola.

Art.— Mirat que diu? que va tota sola.

Cán.— Digali si val que li acompanyi.

Quit.— Bé, ma cosa ó altra he de fer,
me 'n vaig per aquest carré
y donant aquesta mitja volta
ja veuré quant se 'n aniran
y com tinch las amigas
en ma casa del carré del lleó
y d'allí en fora els pedrem
veuré tot guaitant al balcó.

Can.— Apa noy; espavilat.

Art.— No será pas un romanso.

Quit.— Qui son aquets que miran
y venen cap aquí?

Art. — Vosté val que l'acompanye?

Quit. — No senyors; ja sé anar sola.

(Se'n va.)

Càn. — Ja t'ho dich que es una bola
que roda per si mateix

Art. — No pensaba que una noya
per dirli això s'enfadés.

Cán. — No; si això es per demés.
Ja es moda à Barcelona.

Art. — Qué això ho pot dir una dona?
Ves que m'ho vinga à dir la meva.

Cán. — Pero si tú no ets casat.
y encare no pots dir que siga
teva. La bondad has de mirar
no res del que portan sobre

Art. — Ah! be; si; com si no t'agradeix
aquella que está pasant,
ja li veus aquell devant

y aquell pen tan relenfó'
y ma cara tan mona
y aquell mirà tan simpátich;
tu no foras sistematich
per deixarte caure á la sevas mans.

Can. — No 'm causa cap impresió'
perque jo la tinch enamorada
y si val sé dona honrada
ab mi prompte es casará.

Art. — To fins ara no hi he pensat.
Mes endavant ja ho diré'.

(Se sent ruido.)

Can. — Qué es ara aquest ruido.
Vé malta gent cap aquí.

Art. — Calla que son los mateixos
que hem pasat ab lo carretó.

Escena IX

Tranet, Quiteria y molta gent.

—

(Surten á la escena per la esquerra del actor. Van toda la comitiva; las donas al devant. Cap al fondo á la esquerra.)

Quit.— Miren; la mantillina amcan. Mira no trognis. Veyen ja m'hen embrutat.

Art.— Deu sé un casament aixó.

Cán.— Be no sembla; ab la direcció que portan se'n van als Angels ó á Belem

Art.— Sapis que sembla aquella noya que ha vingut hasta aqui y se 'n ha anat per aquella altra.

travesía?

Càn. — Vols dir? No me la he mirat.

(Ara entran los homes
per lo mateix camí
que van las donas.)

Mirat; ara venen los homes.

Can. — Si, si; es un casament.

Art. — Res tot, no he de fe avuy jo. Demá
tu. Saben si van molt endevant
las donas?

Can. — Si; ja ha rato

Art. — Pero es ignal.

Càn. — No digas en cap puesto això
que't faràs mal á tu mateix

Art. — Es que el tenii una dona
no es ignal que el haberm hi casat.

Can. — Per tú si; pero per els demés no.

Art. — Qui es el que ordana que en mí

s'hagi de fica?

Can.— Ero jo; ningú que pugui entrar
à casa meva si jo no vull.

Art.— Qué es això que estàs dient
que no t'entench ma paraula.

Càn.— Que ja mes ab tu no vull vení
ni ab tu no vull tenir paraula.
perque no fem sino los gegants
y res del negosi s'adelanta.

Art.— Veyam de qué estàs queixós.

Càn.— Jo vull casarme ab la Julia
y no vull esperar més
y com mes aviat me casi
arreplegaré mes dinés.

Art.— Dons perque no m'ho deyas avans
que te volias casar?

Càn.— Per ço t'he preguntat quin
pensament tenias y m'has dit que

no valias pasar temps per casar.

Art.— Està clá; jo no vull anar tant depresa; ja vindrá dia que estaré consat de seguir aquesta idea. Ara tinch aquesta taleya. En aviat me valdrás lligat. Hó y que es un mes que ja no pot desferse, es dir; mentres hi hagi aquesta lley.

Cán.— Potsé si que també valdrias el divorci.

Art.— No'm sabria gens de gren. Perque las donas las veus de la cara y ara que es moda tapar se tot lo call no 'ls hi veus ni la mes petita tará,- perque se'n adornan entre devants y polisan be es pron fromcot lo nuvi.

Còm. — -ero semblla pas mal xicot.

Escena X.

Mestresa y ls mateixos.

—

Mes. — Ay que vinch cansada y conten
ta al mateix temps.

Art. — Mestresa; que 'm sabria dí qui'
son aquets que s' han casat?

Mes. — To os diré.

(Acostantse tot lo que
pot al pen de la escala.)

Es ma noya que travallaba á'
casa meva y un dia se 'ns va
espatllar un armari, y vaig fé
anar á' buscar el fusté y fillets
se van quedar tots sols bojos

y al moment que res pensaban
surto jo y las demés travalladoras
y los veyem abrasat; ells van que-
dar sense poguer dir paraula. To
los vaig fer entrar adintre en
una habitació á solas y'ls vaig
dir que á casa meva, no habia
pasat may aixó y en ella li vaig
dir que no vingués mes á tra-
vallar. Ella se vá posá á plorar
pero jo la vaig despatxar desegui-
da.

Càn.— Que potsè es la Mestresa de aquí
al devant.

Mes.— Si senyor.

Art.— Per xó que ja m'ho habia esplí-
cat la Clara.

Mes.— Que la conseix?

Càn.— To també no habia perque m'
no habia dit la Tulia

Mes.— Que potsé las esperan?

Art.— Si senyora.

Mes.— Podrian anar esperant. Mentres
jo signi aquí, no tinga ciudado
que baixin.

Can.— Pues si nos val fer el favor de
anar adalt y dirlhi que nosaltres
dos las esperem....

Mes.— Mes valdria que esperesim lo
casament que luego vindrá"

Art.— Si acas ja el veurem tots junts
aqui baix.

Mes.— Bueno, bueno.

(Se'n va y arrepelega
tot lo que s'ha deixat.)

Càn.— Podriam entretenirse ab la

Mestresa. Si que l'hauriam feta bona.

Art.— Y que podria dir? que las espeses abaix al carré.

Càn.— Si es veritat; pero avuy dia, tant si fas al devant com al radera, de tots modos etz lescantat; pero jo m'he trovat ab remnions y al fer broma ab una noya ja m'han dit quèna franquesa; ja deus teni algunacosa; y vull dir que lo millò, res d'emboliarse ab donas; buscar una que't pensis que es bona y casarthi desegnida y entrarás ab una vida tota diferent que si la ensopegas, creu que es bona; ja m'en

Davais Pa vaho'.

Escena XI.

Clara, Tulia y ls mateixos.

Cla.— Hola! que Sa rato que 'ns esperen?

Tul.— La Mestresa Sins ara no ha arribat.

Art.— Pron que ho sabem.

Cla.— Que hi haBen enrahonat?

Còm.— Si; aquí una estona.

Tul.— Vetaquí perque 'ns ha dit que abaix al carrè hi haBian Dos ancells.

Art.— Això si que no ho permeto.

Cla.— I que nosaltras eram las fa-mellas.

Caín.— Ja vendrás Tulia; he pensat
no venir per aquí mes y lo que
te tinch de dir, es molt y molt
poca cosa.

Art.— Si Llora meva; fins ara me
he agnantat; jo de tú estich
enamorat y ¶ vull presentar un
pacte. Viurem com dos angelets.
Tu fugirás de casa teva. Demá
á las vuit t'espero y se'n ani-
rem fora de Barcelona que
'm sembla que vivrem mes bé.

Tul.— Jo ja vaig di al meu pare
lo que tenia entre mans y 'm
va dir; noya, fes lo que vulguis.
Tu ja tens vint y dos anys
si trobas un jove que ¶ vulgui
y tú vullgas ab ell

ja esta acabat lo forcell,
t'hi casas y s'acabó.

Còm.— Pues aixis puch tira avant
los papers y el si tinch de tú
y dels teus pares, ab això ja
no falta res mes que anar
à buscar pis.

Cla.— Pero tot de sopetón.
jo no sé lo que faré
pero de tots modos t'espero
abaix de casa, als primers
esglahons.

(Se sent ruido per
la dreta y es que ve-
nen del casament.)

Art— Saps que es això?

Cla.— ERO.

Còm.— Sents aquet ruido?

Tul. — Si.

Art. — Segons la Mestresa vostra ha dit,
es la Quiteria que s'ha casat.

Càn. — Es el casament de la Quiteria
segons la Mestresa ha contat.

Cla. — Quina es? aquella que trova-
llava ab nosaltres?

Art. — Es clá que no es.

Càn. — Miratels ja son aquí.
(Entran Lent broma
en Toanet y Quiteria
y baixan fins baix al
proceni. La comitiva
fica confits. Van al
desordre fins que Toanet
diu:)

Tna. — ¡Basta!

Cla. — Si que no es.

Art.— Es la mateixa.

Com.— Si no ha dit la Mestresa.

Tul.— Es l'amiga nostra.

al moment que la
veuhent ellas li do-
nen la enhorabona y
ella dona las gracias
à tots. En Tonet que
també ha conegut à las
difuntadoras d'ells, de
moment fà algun
movimentt d'indigna-
ció, pero pensa ab la
situació que està torn-
na à seguir la broma.)

Un.— Que fassi un discurs!

Tots.— Que 'l fassi!

Un.— Que visca los nuvis.

(Segueix la gresca
fins que Tocanet torna
a dir.)

Tna.— Basta! fen rotllo!

(Fan com una ferradura
y al mitj los nuvis.)

To y la Quiteria nos hem casat
sense tenirne intenció
ja habem sigut bescantats
per la mala gent de la població.
Un fracàs vá sucehir
que molts ne pasan d'aquesta mena
pro ni ha que no tenen pena
ni pensan lo que pot veni.
Perque la societat que es tan gran
tegons din la noblesa
perque no tren aquesta remesa
que hi ha de dispamats.

To só un pobre traballadó
mes la dona que he buscat
ja d'això s'ha contentat.
Pero no; jo soch un pobre
y del meu m'acontentaré
jo en cap casa'm picaré
per sabé la mes mínima cosa.
Y del meu traig de viure,
de la suhó del meu travall
y aixis d'aquesta manera
si fills arribo a tenir
jo els ensenyare lo modo de viure.
y perque sapigan lo que jo valdria
si ara pogués cumulta
si un fill Deu me ha de donà
jo l'hi ensenyaré lo que es viure

(Fots crida un "Viva el nuvi")

Telón rapit.

Acte tercer.

La escena representa lo salò anterior del lago del Parque de Barcelona.

Escena I

Clara y Arturo

(Entran sent braset.)

Cla.— Si que semblla estrany, que sent
dimmenge no hi hagi ningu
encare.

Art.— Es perque son à veure la parada
que el general ha manat avuy

que es fes.

Cla.— Però patsè es el sant del Rey?..

—Art.— Però que'n has de fer tu si
la gent no han pogut vindre?

Cla.— I per això m'has de respondre
D'aquesta manera?

Art.— Com que las donas sempre'os
fiquen en tot. Que no estem bé'
tots dos?...

Cla.— Si com gat y gos que quant se'n
venhent renyam.

Art.— Mira Clara que t'has pesada
y patsè aviat acabarem

Cla.— No sé com me vás engangá
De ser teva sens ser casada?

Art.— Ja veuràs jo quant te vaig
conèixe, ja't vareig dí
si t'valias casá ab mi.

Cla.— Jo sens coneixement
pe'ls pochs que tenia
te vaig dí si, de moment.

Art.— Jo mon plan vareig tirar
sense rès que m'ho impedís
y tú me vás demana'...

Cla.— Que?...

Art.— Dinès per comprarte un vestit.

Cla.— Sí; es vritat y no ho nego
Perque sabía que tú erats rich
per un que ja't coneixía.

Art.— Jo com que te estimaba.
mes del que't pugas pensar
desegurida te vaig dar

Cla.— Zat es cert; pero què vé a
treure ara tot aixó?

Art.— Res; que l'home quan va
per casarse la dona no li'ha

De demanà res de moment,
perque aixis hem sap la gent

Cla. — Y dons, perque no m'ho deias
aixis quan m'vas demanà.

Art. — Perque 'm podias contestar
que 'ns de ter casada no manas

Cla. — Y dons, perque no 's casem
qnes'l que ara 'ns fà falta?

Art. — Res, es qui confiansa ab tu,
no te puch jo pas tenir,
perque 'l que 'm vás dà à mi
tambè ho pots donà ab un altre.
Y lè un altre y arreplega
tot lo que jo t'he donat.
Tu algun temps has amat plens

Cla. — Qué vols dir?...

Art. — Calla; que 'ns podrian sentir.
Això no 's diu sino à cau d'orella

Pla.— Que hi fret d'anà tan carregada
si tambè tot se'n va à pedre.

Art.— Bé pero si tú no hagueses
anat tan depresa à donarme
lo que jo t'habia demanat
llavors nos hagueram casat
y no tindriam las ratlons de sempre.

Pla.— Dons perque no'ns casem.
Qué es lo que ara nos falta?

Art.— Res; es que confiansa ab tú
no puch portem per ara.

Pla.— Y tú oreus que puch faltarte
venti tant temps que estem junts.

Art.— Ja veurás; deixemho corre
y anemsen à dar un tom.

(Fan amontsen.)

Pla.— Pero home, no t'estimo.
Que mès vols de mi.

Art.— Si dona, prou ho veig
que qué vols fe en aquest mon.

Cla.— Que estarè mal vista de tothom
segons tu ara t'esplicas.

Art.— Si, vage; no 'm capfiguis
y anem per qui à dar un tom.

(se 'n van.)

Escena II

Julia y Cándido.

—

Surten fent bracet los
dos y Cándido d'entant
entant deixarà escapar
algun badall.)

Càn.— Alsa amigo; si que estaràs contenta
ara que 't porto pe'l Parque aì

paseixà.

Tul.— Vaige ja hi som!...

Can.— No volias asentarte?

Tul.— Perque m'espliquis lo que hem
de fè, perque si hem de viure
d'aquesta manera ja estich
cansada de temps enrera
y aixis no anem gens bé.

Can.— Saps quantas ni ha
ab ta barquexeixia per menja
y no dirme à mi bagarro.

Tul.— Pero si semblas un musol.
No saps nà à cap oficina
que no t'hi acompanye jo.

Can.— Perque las aveny dià
Som à los amos tenta
y si es una cara bonica
trawall no li poden nega.

Jul. — Que't pensas que jò sò
De aquestas que à la nit
ne portan sempre el abrich
per emboliccarhi un sengò?..

Can. — To no dich que tu ho sigas
saps que Des que ns varem casá
tu sempre has valgut anà Bonica.
To't vaig dir que el meu jornal.
no arriba al que vols gastar.

Jul. — Pero mentres trevallabas
be hi anabam molt bé.

Càn. — Pero be que'n tinch de fé
si ara ja no tinch feyna?

Jul. — Ja veuràs anem à passeig
que aixis distrenrem la gana.

Can. — Si puch anà valtant
quant las camas me fan figa.

(se sent sorall.)

Tul.— Què hi ha allà que veig tanta gent
Can.— Algun peix que l'devent agafar.
(se'n van.)

Escena III

La Modista.

—

(Surt ab una maleta
(è 4 anys tot lo més.)

Mod.— Vaige enfila vina aquí
que sempre t'has de encantà
que no veus que ab tanta gent
no 'ns deixarien passa?
Antes no necesitava
que ningú m'acompanyés
mes ara ab los meus anys
sembla que estiga baldada.

Encor no dono una passa
Deseguit me vè el Doló

(Comensa à sentirse
sorall que durarà fins
que se indigni.)

Me sentaré un xich aquí
y veuré lo que es allò.
Sento crits de molta gent.
Mes que serà que aquell senyó
veig que corre tan depresa?
Ara ha pegat un cop de bastó
à la gent; ¡quins crits!!...

(Se va apaeignant
lo sorall per grans.)

Escena IV

Dita, Tuonet y Quiteria.

(Surten per l'esquerra
Durant la mà ab ma
criatura de 4 anys.)

Quit.— Gracias á Deu que habem arribat.

Tna.— La mateix hora de cada dimmenge.

Quit.— Ves si hi ha cap banch desembarassat

Tna.— Que tens ganas de seure?

Quit.— Si á fé que estich cansada.
Mirat qui hi ha allí arrimada;
sembla la Mestresa.

(S'acostan al banch
ahont está sentada.)

Tna.— Si que no es!

Quit.— Que tal? Com ho passa?

Mes.— Molt bé. I Vostés?

Tna.— Sens novedat.

Mes.— A fe que no hos coneixia
Com fa tans anys que no hos

Habia vist.

Qnt. — Si cuatre anys poch mes ó meno
perque aquesta en te tres.

Mes. — Pues haben avansat terreno.

Toa. — Desde que nos vam casar
que no l'habia tornat à veure.

Mes. — Pues fills; ja poden ben creure
que tot m'ha anat malament.
Desde que tú 'm vas esplicá
lo que era viure aquest mon
que tot m'ha anat ab renou
ó bé no ho he sabut portar.

Tna. — Pero Dona que ha fet
si això s'ha de ser jove percomensá.
Jo si li vaig esplicá
la vida de ma persona
va ser en aquell moment.
que 's formava l'men casament.

y tot anava per mi, dona.

Mes. — Jo comprench....

Quit. — Que li vaig di.

Tna. — Que allò que ànà tu y à mi
va passans dins casa seva
perque no fes corre pel veynat
que fin fossi desbonrada
jo li vaig explicá el cas
y li vaig dir que'm casaba.

Mes. — Aixis no pompremia
res del que anavas dient.

(Se sent ruido.)

Quit — Es á di que xerraba?...

Tna. — (A Tnanet.)
Tot lo que nosaltres feyam.

(A Quiteria.)

Quit — Que hi den habé allí; tanta
gent aturada?

Tna. — No ho sé; pero veig un senyór
dret ab un bastó à la mà.

Mes. — Ah! sapos lo que será?
Que una rata ha caigut à l'aigua
y un peix que l'ha vist, Diu
que s'atrevit d'anarla à picá.

Quit. — Si que es un pas de rinse
ti això es vritat.

Tna. — Fat potsè en aquest mon. Un
dia que aqui vaig venir, y en
aquest banch asentat m'estaba
y vereix venre una rata
que nedaba com una angila.
Vaig pensar de moment...
que si un peix atrevit suntia,
vegent la rata que corria
lo punjaria á picar.

Quit. — I vals dir que no 'ls hi tenen

pó à las ratas?

Tna.— Vo crech pas que la conegnin
perque jo he vist atras dias
que un escup, y ells hom pujat
Desidits, pensantse que es una
malla de paí.

Mes.— Si que es cert; ja ho he vist
de vegadas.

Quit.— Jo li he tirat moltas escupi-
nadas, y ells Desegurida han pujat.

Tna.— Asentemnos; que veig que vè molta
gent cap agui.

Quit.— Si á fé; tota la que hi habia
allà ab la rata.

Mes.— Me sembla que els conech.

(Zot rient.)

Escena V

(Arturo, Cándido, Clara
y Tulia y varios que
donan la valta y si hi
ha banch per sentre, sen-
tent y en quant no mi-
ran se'n van y quant
en Tranet llegeix lo ro-
manso tots s'estant al-
rededor escoltant.)

Art.— Mira que era ben grossa!

Càn.— To may m'hi havia parat.

Cla.— Mirat jo, no sé el que fasi

Tul.— Oh! tu encare has anat à viatjá

Art.— To en via vist dos ò tres
pero com aquesta, may.

Con.— I bé que dius del temps
que no 'ns habiam vist?

Art.— Molt malament Càndido!

Cla.— Ay (Mirant en ella.)
Pero que 'n he tret de seguir mon!
si encare ha servit per mes pena.

Tul.— Pitjor jo que agnanto la cadena,
en sense mouren del Born.

Quit.— Semblem las dos amigas
que trevallavan juntas á casa
de vosté!...

Mer.— Si que ho son!

Tna.— Vo digam res
y Aixis que s' hagin esplicat
Despres sortirè jo.

Art.— Ja veurás; quant era soltera
sempre hi pensaba ana á viatjar.

Con.— I dons que ja t' has casat?

Art.— Vo; pero es lo mateix....

Ela.— Pero hi sempre deus haber estat
bé?

Tal.— Ca! un viure desesperat.
Mitels; ara's burlan de nosal-
tres!...

Còm.— Pues jo si; pero fillet
m' ha sortit tot enguerrat.

Art.— To si t' hagués de contar!...
Tot m' ho ha destorbat la dona.
Quant vaig estar á París
hi habia una morena
que m' estimava ab tot l'amor.
To hi hagnera gastat tot l'or.
Tot honrria tirant per ella.

Com.— I qui t' ho vá destorbar?

Art.— La Clara se va presentar
al moment que jo passejava ab ella.

Cla.— Pues cum te dich
tots los cuartos se và gastar
ab donas de aquesta mena.

Tul.— Si que amigo s'ha aprofitat.
El meu no es d'aquesta clase,
pro es gandul à carta cabal.
Jo no li dich animal
perque fins me'n dano pena.

Art.— Jo la valdria deixar
pero 'm và fer compacio,
y al moment vareig pensár
anemsen à Barcelona
y la deixaré à pas a seva

Cón.— Jara que la teno aquí....

Cla.— Que deuhent dir que miran tant?

Tul.— Es que deuhent reunir quina
en poden fer.

Quit.— Veyam si encare disputarán.

Guit.— Potsè sí; sembla que hi haurà
marrano.

Tna.— Callen que ells ja son d'aquesta
mena.

Art.— Anemse acostant
que potsè han fet avinenceia.

Càn.— Cà! saps que faràn?
que ellas Jugan s'enredaràn
y despres no las podràn entendre.

Cla.— Calla que are venen

Tul.— No digas res del que te dit.

Art.— I dans que'hem de fé? Encare
no esten cansadas d'estar aquí?

Can.— Ta es tart. Anemsen cap à
casa

Cla.— De que venen tantas presas?

Tul.— Fins ara 'ns habem esperat

Càn.— Lo que t dich

que ellas dugas s'han avingut.

Art.— Ara'm posaré mes resolut
y mes aviat es tresbese

lla.— Vull que parlis clá
antes no'ns retirem d'aquí
perque més m'ho tornis á dir.

Art.— Si que estás ben arreglada!
Si vá per mí ja t'en pots
anar.

lla.— Es dí que'm deixas anar
perque tinga ma desgraciada?

Tul.— Pero que es aixó?

Cóm.— Ta veuràs; tu no t'emboliguis.

Tul.— Es á dir que hem fet complot
y ara ab bonas paraulas
nos valen enganyá els dos?

Art.— Pues ab tú no vull venir may
mes.

Caín— Si me enfado t'deixo ara!!

Ela.— Antes no me'n vagi vull
que sapigas qui es la Clara!

(Dirigintse per pegarli.

En aquest moment que la Clara val pegar al Arturo y Cándido los vol descom-partir. Trancet y Puiteria y la Mestresa s'aixecan y figura que la gent que se pareja ha sentit los crits y surten per veure lo que es y en Tronet diu al ven forta.)

Tra.— Qué es això. (Axecantse.)

(Se posa entre mitj de tots que l'rodejan y-lin.)

Tna.— Valen que arregli això?

Tots.— Si! si! si!....

(Al moment que din
això tots reconeixen
en ell a la Juiteria y
a la Mestresa.)

Pla.— Es la Apotitessia!!....

Jul.— I el seu senyò!!...

Còn.— Aquet es aquell jove que es va'
casà ab aquella noya que li
va pasar allò a casa de la
Modista!!....

Tna.— Deus escalten!....

Pla.— Oh! et dic Juiteria!!..

Jint.— Si; ja hos halia reparat
pero no hos he vulgut dir res.

Jul.— Ves quina estranyesa!

Tna.— Vagi! que no valen calla'?

Art. — Que li coneixes ab aquets senyós?

(A Clara.)

Còm. — Que aviat se hen fet amigas!

(A Tulia.)

Cla. — Sapps qui son?

Art. — No.

Tul. — Que no 'ls has conegut?

Còm. — Me sembla que si que 'ls conech.

Tua. — Ta estan llestos?

Fats. — Si!!...

Tua. — Pres en vista de las rahons
que aquí ara s'hem presentat,
no ho ha vist lo vegnat,
pero ho hem vist molts senyós.

Cla. — Qué ha pasat?

Còm. — Que ha sucehit?

Tua. — Res, que lo que fen vosaltres,
no veyen, pero si que os recordin

De tot lo que fan los altres.

Art.— Y això nos valia esplicar?

Còm.— Y això nos valia dir?

Cla.— Per què no 'ns ho fa veure?

Tul.— Y què es lo que vol ser creure?

Quit.— Callen de una vegada!

Tna.— Escolten y atenció!
lo que ara 'ns vaig á llegir.
"Lo que es viure."
(llegint.)
"Lo veni al mon no costa rèi
un dellri d'amor no hi ha portat
y d'això dunhent gran progrès
per fer al home desgraciat."

Art.— Aquet papè es aquell romanso
que hi vares comprar

Còm.— El mateix; y'ns que hi
no l vares valgué sentir.

Tna.— Y las dones son iguals.
Quat naixen tots son d'una manera
no mes hi ha un cas estrany
que li uns surten per devant
y los altres per radera

Cla.— Ves escalta y para aten.

Tul.— Això es lo que estich pensant.

Tna.— No mes vaig per fer relació'
de lo que es la gent honrada
he hi trovarán ja ho se jo
que 'ls dará una esplicació'
del que es. l'home y la dona.

Cám— Vens; no vaig pensá en ré.

Art.— Vnitat; si ho hagueren mirat?

Tna.— Vos posaré ab termes iguals
perque seguim lo camí dret,
y si valen sabé el que es viure
despres de sortir de l'infantés

han de apendre de modos y
sabé d'escriure.

Ela.— Veus; si això haguesem estudiat,

Tul.— No haurian apreis de rès.

Tna.— Aixis que gagin creixent,
siga pobre, ó siga rich
ha de pensá ana endavant,
y ab tothom han de sé amichs
per mes que siga un Adam.

Art.— Y ara podriam saber.

Còm.— Lo que es viure millò?

Tna.— Y de aquesta manera
tothom os respetará.
Si pot sé sempre mirá
que la taula siga plena,
sense mira posicions
y menja el que el cos ordena.

Ela.— Si ab aixo hagesim pensat?

Tul.— No 'm magnera faltat res claveta.

Tna.— Aixii pensant se pot seguir carrera
per estudiar alguna facultat,
y ti te, no pot ana endevera!
mes l'home pobre no ho pot fé
pels aliments que li faltin.

Tots.— Bravo! Bien!!

Tna.— Oh! encare no hi acabat
ara ha de venì el millò,
que ho llegirà la Juiteria
perque jò estich cansat..

Art.— Es dì que encare es mes llarch?

Tna.— Si senyors.

Cèn.— Per qui està posat?

Tna.— Per totes parcions.

Cla.— Y d'halié malt que cuntár.

Tna.— Ab una acabarem.

Tul.— Si per cas esperarem

pergue hem d'anà à sapà.

Tna.— Com jo l'he llegit tantas vegadas
lo vaig fer apendre à la Quiteria.

Tnl.— Y ella lo llegirà?

Tnb.— To vali que ara aqui
llegeigi tot aquest romanso?

Tna.— Si; no mes lo que vas apendre
de memoria.

Quit.— Bé si es aixi; ja lo ho diré
sense el papé.

Tots.— Qué l'digui!

Tna.— Dons parem atenció!

Mes.— Y cum has après mes de llegi?
Quant erats à casa 'n salvas
ni la jota mal poca.

Quit— En Toanet me ie ha ensenyat
y dii que de gota en gota
s' omple la bota.

Mes.— De tinta?

Quit.— Ja li diré

(rient.)

Clara.
Jul. } Mestresa que'm va fé.

(Emfadadas.)

Tna.— Escolten y poch rorall.

(Tira full roanet
fins que trovo lo
tractat del fill del
menestral.)

Quit.— "Lo fill de lo menestral
quant comensa sa vida primera
no pensi may anà enradera
sempre ha de tira endavant."

Tna.— Jo aixis lo vareig fer jo
sols llegint aquestos versos.

Quit.— Y d'aquesta manera

grant vá ammentan la edat
estudia las primeras lletras
per saprigner el gne es lo mon
y ha de estar ben esplicat.

Tna.— Y aixis vaig ana aprenent
lo que era la societat.

Qint.— Y grant se comensa á ser home
no vullgaes pas davos tó
portes sempre com persones
y aixis podren salé lo gne es
lo vivre de lo millo.

Tna.— Per vivre aixis jo buscaba
y agui ho vaig anar trovant.

Qint.— Y has de ser molt bondadós
may vulgas gne al ten radera
pngan dir lo mes mínim
ni beisquis may companyia
si tens gne anà á algma part.

Tna.— Y aixis hi anat aprenent
del mon lo que era mes bó.

Qint — Si tens ganas de divertirte
no esperis pas à ningú.
No busquis may companyia
pera tencarte lo call
que per això ja ets pron tú."

Tna.— Massa vareig dirne jo
que casi tenia raho.

Qint.— Y quant vaigis à buscar
una noya que la vulguis
per casart
no demanis ántes D' hora
y pensa que l' que't dona à tú
tambe ti altre ho pot donar.

(Moviment de Clara
y Arturo.)

Tna.— De aquesta maleixa manera

vareigs pensar jo.

Quit. — Pergne aixis que l' hagis tocada
confiansa no'n hi pots pas tenir
Com la ilusió ja ha pasat
si te dic que no'ns casem
tu diràs no que ja t'ha tocat

Sua. — Sempre he sigut discret
sino que ho diga la Quiteria.

Quit. — Si á fé....

Mer. — Encare es mes llarch això?

Quit — A luego estará acabat.
Ara sols vé pe'ls casats
y los que estigan ab dona.

Ant. — Massa nos toca á nosaltres.
(A Cándido.)

Cla. — Potsé si que ja ho sap.

Quit. — Vuy noya que es desenta
que mi jove la vulga bé

no mes li ha de permetre
que l'acompanyé á casa seva.

Tna.— Si jo no vaig deni espera
que desegnit la vaig abrassá.

Qnit.— Perqne si ja algun exés
per la noya no ho permeti
li ha de dir: alto; no pot sé
que yo soch dona de leé
y no vuy qne 'm comprometi.

Tna.— Per aixó qne com vaig jaltá
ans qne desacreditada
jo 'm vaig preferi casá.

Qnit.— Casada qne es la dona,
l'home li pooa estimació
y la dona qne es bona
y coneix la bondat del seu marit
dot dos s'estiman ab delit
y valen veurers á cada estona.

Ina.— Cuants moments nos hem
trovat sense voler.
Quit.— Arribas ai un moment y un estat
que tú no pots bellugarte
y ell te vè á consolarte
y procura el mal curarte.
Se arriba ab un moment
que la dona esta embrassada
l'home, que es home, té torment
Del estat que está veyent
la seva dona estimada.
Ina.— Jo com á bon subjecte
vareig fer lo que devia.
Quit.— Pera buscá el desahogo
quant l'home ya se veu pare
d'allegria ja no sap que fé
de veure que amant tan bé
y de teni una noya tan maca.

Ina. — I recordam del que pensaba
del dret que valia de saber
ara tinch una filla jo
y no sé'n estaré lé.

Quit — El matrimoni, escaltam lé
de travallados, que això parlen,
no mes los encomanem
que primé son los fills que ells.
y las donas que vinent ab homes
per casar se no han valgut
poden ser molt bonas mares
si'n reullen los fills que han tingut.
I per acabá aquesta part
per viure en aquest mon
mira el viure de tothom
pero no mes te cuidis del teu.

Tots. — Brabo! bravo!

Jul. — Veus si ha sigut bonich!

Pàu.— Ja faré ma relació'

Cla.— Que't sembla ùs foca a'nosaltres?

(A Arturo.)

Art.— Potsé encare'ns casarem

Mes.— Si fillets que hem après molt.

Tna.— Si Mestresa ja hos ho vaig dí.

Veu ara com murmuran
de tot lo que s'ha dit aquí?

(Lengalant à los cuatre.)

Just.— Mira noyj ùs en hem d'ana'
que la noya ja fa gana.

Escena última

Los mateixos y el guarda paseo.

—

Guar.— Senyors; ja es fart y s'ha de

tanca. Farán lo sabor de sortí.

Tots. — Anem!

Art. — Voldria sapiguè ab vahó
si eixa relació s'ha fet per mí.

Tna. — No.

Art. — Pues aixís los dich que dí
que jo no sock casat.

Tots. — Ah!

Art. — I haleentme agradat
tot això que ha explicat
me casaré en el moment
sent vostés los testimonis
y tots están convidats.

Tots. — Bien! bien!

Cán. — Ara me toca á mí
Jo sock casat.

Tots. — Ah!

Cán. — I valdria sapiguer

si acàs anava per mi'
lo que en agni s'ha esplicat.

Tna. — NO.

Cán. — Fa sis anys que estich ab dona
y cam no he sapigut portà'
me in dano vergonya d'esplicà'
y desde aleny faré vida nova.

Tots. — Sí!

Ela. — En vista de que el meu estimat
tot aqui ho ha esplicat
no finch res mes que dí
que si tots valen veni'
per mi també estan convidats.

Tots. — Bravo! bravo!

Tul. — No finch res per contestà'
à lo que el meu marit ha pasat.
Aventuras de un desgraciat....
y cam jo he llegit al Quijote.

Tots. — Bien! bien!

Mes. — Com jo ja tinch tanta edat
ab res de lo que hom dit
no puch segui
no mei hos vaig a dí
que fen tots malta bondat.

Tots. — Visca la Mestresa!

Guit. — Jo ignant me vaig casar
era, molt joveneta,
en Tramet ja saben lo que va ser.
Ja saben la meva vida
pues jo ignant me vaig casar
no sabia festejar
ni tampoch tenir amigas.
Va venir lo Tramet
un dia ahont travallaba
me vá dir que m' estimaba
y jo no sabia el que m fesa.

Aqui hi va hale un moment
que dinent que'm va abrasa'
y com algú nos vá veure
per tot me van bescanta'.
To no diré res mes
pues fora llarch de conta'
no mes sé que'm vá dona'
quet romanso per apendre
que din que las donas de hé'
si valen serne com cal
han de casarse per viure
y vaig pensar qué faré
al papé' vaig dar raho'
pues no hi ha ditxa plegada
com la dona que es honrada
-y viu ab un travallado'.

Tua.— Fins ara han sentit lo que's viure
y per la meva part los diré

que jo se tanke',
lo millor modo de viure.
De petit m' hi anat fent gran
y vaig trovà per relació,
tot lo que hi hagi per esplicà'
De la mes gran, à la mes petita funció,
y des que vaig pendre la marxa
per donà al mon un cop de vista,
vareig fer una revista
de Deste la terra al horisont.
Desde tánladas en amunt
ningú si pot. Sicar,
son pisos molt grans
que ningù pot habità'.
Mes des la terra us dire'
que tot va malament
perque tots volen entrar
per las tánladas y no pel fonament.

Si cada hui es coneixei
la manera de viure
no hauriam de gastar tant
per ania bonichs per vestirse.
Pues habem arribat à un temps
que la vida no es apreciada
perque si un coneixes
lo que costa guant neix,
no aniria ab cap arma amagada,
pero molts se pensan que el viure
nostre es com los abres
que aquest any l'hi tallan las branques
y l'any vinent ne surten d'altres.
Pues no; lo nostre cor
tan gran, y poderos pot ser,
que fins pot fé y desfé,
tot lo que se li present à devant.
Tant lo pobre com lo rich

Sapignem que costem tant
hauriam de pensa per endevant
qui porti armas, no serbi amich.
Aixi lo mon fora una basa d'oli
pognent anar llibres pe'ls carrés
y no's faria cap exei
per sapigner viure acomodo,
y lo millò viure que hi ha
ab la clase travalladora
es que à la taula no hi falti pá
y el dimenge pogné ana á fora.
Perque pugam qneda enterats
de tot lo que 's fá en aquesta vida
dich aixó, per los que están presents,
perque 'ns recorden lé.
de lo que es viure.

— (Felò pausat.

F.I.